

LAUSUNTOYHTEENVETO: HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS LAEIKSI LASTENSUOJELULAIN SEKÄ VARHAISKASVATUSLAIN 6 ja 60 §:N MUUTTAMISESTA

Hallituksen esitysluonnos lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain 6 ja 60 §:n muuttamisesta oli lausuntokierroksella ajalla 17.8.2023 – 14.9.2023. Lausuntoja tuli yhteensä 80 (79 lausuntopalvelun kautta ja 1 muulla tavoin). Tavoitteena on saada hallituksen esitys eduskunnan käsittelyyn lokakuussa 2023 ja lait voimaan vuoden 2024 alusta.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskemista kahdella vuodella pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti. Samalla muutettaisiin nuoren määritelmää ja itsenäistymisvarojen viimeistä maksupäivää. Varhaiskasvatuslakia täsmennettäisiin lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuuden osalta silloin, kun lapsen varhaiskasvatus järjestetään muualla kuin lapsen kotikunnassa. Varhaiskasvatuslaissa säädettäisiin myös kuntien välisestä kustannustenjaosta asiaan liittyen. Myös lastensuojelulain 16 b §:n säännöstä täsmennettäisiin. Lastensuojelulakiin esitetään tehtäväksi myös eräitä teknisluonteisia muutoksia, joilla korjattaisiin sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen (sote-uudistus) voimaantulon myötä lastensuojelulakiin jääneet virheet. Lakiehdotukset tulisivat voimaan vuoden 2024 alusta. Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan osalta ehdotetaan kuitenkin puolen vuoden siirtymäaikaa.

Lausunnonantajien keskeisimmät näkemykset

Lausuntopalautteessa pääsääntöisesti vastustettiin jälkihuollon ikärajan laskua 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen. Lausuntopalautteessa nousi esiin ikärajan laskun vastustamisen perusteina erityisesti jälkihuoltoon eriyneen haavoittuva asema, erityinen monialaisen tuen tarve, ylisukupolvinen syrjäytymisriski, omien tuki- ja läheisverkostojen puuttuminen sekä subjektiivisen jälkihuolto-oikeuden heikennyksen mahdolliset kielteiset vaikutukset jälkihuoltoon hyvinvointiin ja palvelujen saatavuuteen.

Lausunnoissa nostettiin esiin, että siirtymä jälkihuollosta muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden piiriin tarkoittaa siirtymistä määrärahasidonnaisiin palveluihin, mikä tarkoittaa

heikennystä ja epävarmuustekijää palveluiden saatavuudessa. Lausuntojen mukaan tämä saattaisi aiheuttaa nuorille väliinpuotoamista palveluista.

Lausuntopalautteessa pidettiin laajasti epätodennäköisenä, että hallituksen esityksen säästötavoite jälkihuollon ikärajan laskemisella toteutuisi. Useissa lausunnoissa todettiin, että kustannukset saattaisivat jopa kasvaa, muun muassa nuorten syrjäytymisen johdosta. Ehdotettua siirtymäaikaa pidettiin useissa lausunnoissa liian lyhyenä.

Lisäksi useissa lausunnoissa tuotiin esiin, että jo tehtyjen palvelupäätösten asemaan tulisi lainsäädännössä ottaa kantaa, koska joillakin hyvinvointialueilla jälkihuollon piirissä oleville nuorille on tehty palvelupäätöksiä jo 25-vuotiaaksi saakka.

Lausuntopalautteessa kannatettiin selvästi lainsäädännön täsmentämistä varhaiskasvatuksen järjestämisvastuun ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamisen osalta. Lausunnoissa todettiin, että sääntelyn täsmentäminen varmistaa lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden toteutumista.

Sote-uudistuksesta johtuvia korjauksia kannatettiin.

Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan lasku

Valtaosassa lausuntopalautteessa vastustettiin jälkihuollon ikärajan laskua 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen. Muutamassa lausuntopalautteessa suhtauduttiin ikärajan laskemiseen suopeasti, mutta niissäkin tuotiin esiin ikärajan laskemiseen liittyviä riskejä ja tarvetta jälkihuollon sisällölliseen kehittämiseen. Lausuntopalautteessa nostettiin laajasti esiin, että jälkihuollon piiriin siirtyvät sijoitetuina olleet nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ihmisryhmä. Lausunnonantajien mukaan he ovat suuressa riskissä syrjäytyä ja näin ollen heidän tukemisensa aikuistuesssa ja itsenäistyessään riittävän pitkään on erityisen tärkeää. Jälkihuollon ikärajan laskulla nähtiin olevan ylipäänsä negatiivisia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja palvelujen saatavuuteen.

Hallituksen esitysluonnoksessa esiin tuodun säästötavoitteen toteutumista pidettiin lausuntopalautteessa laajasti epätodennäköisenä. Valtaosassa lausuntopalautteessa kyseenalaistettiin muun palvelujärjestelmän kyky vastata jälkihuollosta siirtyvien asiakkaiden tuen tarpeisiin. Lausunnoissa nostettiin esiin tarve kehittää jälkihuollon palvelukokonaisuuden sisältöä osana laajempaa aikuistumisen ja itsenäistymisen tuen palvelukokonaisuutta. Tämä olisi tärkeää tehdä osana lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta, joka on kirjattu Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan.

Lausunnoissa todettiin, että hallituksen esityksen valmistelu on tehty poikkeuksellisen nopealla aikataululla, eikä valmistelussa ole kuultu henkilöitä, joihin esitetyn muutoksen vaikutukset kohdistuvat. Lausunnoissa tuotiin esiin, että vaikutusarviointi on näiltä osin myös puutteellinen. Lausuntopalautteen mukaan esityksessä ei ole myöskään arvioitu riittävällä tavalla hallitusohjelmaan sisältyvien muiden lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutuksia jälkihuollon piirissä oleviin nuoriin, kuten esimerkiksi sosiaaliturvan leikkausten ja hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyvien kysymysten osalta.

Lausuntopalautteessa nostettiin esiin, että vuoden 2020 jälkihuoltoikärajan nostamisen vaikutuksista 25 ikävuoteen ei ole vielä ehditty saada tietoa. Lausunnoissa korostettiin, että

ikärajan nostamisen vaikutuksia tulisi ensin seurata ja arvioida tutkimustietoon peilaten ennen, kun kokonaisuuteen ehdotetaan muutoksia. Ikärajan muuttaminen muutaman vuoden aikajännteellä nähtiin lyhytjänteisenä, joka on myös omiaan syömään luottamusta julkiseen hallintoon.

Jälkihuollon asiakkaiden haavoittuva asema

Lausunnoissa tuotiin laajasti esiin, että sijaishuollosta jälkihuoltoon siirtyvät nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, koska heistä monella on pitkäkestoisia ja monialaisia ongelmia verraten niihin nuoriin, jotka itsenäistyvät toisenlaisista olosuhteista. Nämä haavoittuvassa asemassa olevat nuoret tarvitsevat vahvaa ja monialaista tukea, ja jälkihuollon ikärajan laskeminen vaikeuttaisi mahdollisesti juuri tämän ihmisryhmän asemaa. Toisaalta lausunnoissa tuotiin myös esiin, että osa jälkihuollon piirissä olevista nuorista pärjää kevyellä tuella. Jälkihuollon asiakkaat ovat heterogeeninen asiakasryhmä, jonka sisällä tuen tarpeissa on variaatiota. Lausunnonantajien mukaan vaikeimmin oireilevat ja kaikkein haastavimmassa elämäntilanteessa olevat nuoret eivät useinkaan kiinnity jälkihuoltoon ja sen palveluihin heti täysi-ikäistymisen jälkeen, vaan esimerkiksi vasta parin vuoden kuluttua. Näin ollen nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on paremmat mahdollisuudet jälkihuolto-oikeuden kestäessä 25 ikävuoteen saakka, kun jälkihuollon työskentely on mahdollista aloittaa vielä myöhemmässä vaiheessa.

Lausuntopalautteessa tuotiin esiin, että sijoitettuina olleilla nuorilla ei ole muuhun väestöön verrattuna samalla tavalla oman perheen ja läheisverkoston tukea saatavilla itsenäistymiseen ja aikuistumiseen, minkä vuoksi jälkihuolto ja sen jatkuminen 25 ikävuoteen asti nähtiin merkityksellisenä. Lisäksi sijaishuollosta jälkihuoltoon siirtyvillä nuorilla on usein taustalla lukuisia traumaattisia ja stressaavia kokemuksia jo lapsuudessa, joten jälkihuollon turvaaminen näille nuorille riittävän pitkäksi aikaa olisi tärkeää.

Lausunnoissa nousi myös esiin jälkihuollon merkitys nuorten syrjäytymisen ja nuorisorikollisuuden ehkäisemisessä. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä keskeisenä tuotiin esiin muun ohella nuorten kouluttautuminen ja työelämään pääsy. Jälkihuollon aikana nuoren on mahdollista opiskella ottamatta opintolainaa, jonka mahdollistaa voimassa oleva Kelan käytäntö. Tämä kannustin nähtiin tärkeäksi, koska jälkihuollonuoret hakeutuvat heikommin ja myöhemmin koulutuksen piiriin kuin muut nuoret. Näin ollen jälkihuollon ikärajan laskun nähtiin vaikeuttavan jälkihuollossa olevien nuorten kouluttautumista. Jälkihuollon piirissä olevilla on usein myös varhaista vanhemmuutta. Lausuntojen mukaan panostamalla jälkihuollon tukeen voitaisiin ennaltaehkäistä lastensuojelun ylisukupolvisia asiakkuuksia sekä ylipäänsä ylisukupolvista syrjäytymistä.

Oikeusministeriö toteaa, että esityksen säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa on käsitelty melko perusteellisesti jälkihuollon suhdetta perusoikeuksiin ja perustusvaliokunnan käytäntöön. Ministeriö kuitenkin toteaa, että olisi perusteltua vielä tarkemmin kuvata muutoksen vaikutuksia yksilöiden kannalta, jolloin saataisiin enemmän tietoa heikennyksen olennaisuudesta ja merkityksestä sekä palveluiden tasosta jatkossa. Oikeusministeriön mukaan on tärkeää arvioida heikennyksen perusteen hyväksyttävyyttä, rajoituksen oikeasuhtaisuutta ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten noudattamista. Lisäksi ministeriö ehdottaa esitystä täydennettäväksi perusteluilla, joissa avattaisiin uuden ikärajan sisällöllistä merkitystä suhteessa lain tavoitteisiin ja

esityksen oikeasuhtaisuutta ottaen huomioon, että jatkossakin on tarkoitus säätää ehdottomasta ikärajusta. Oikeusministeriön mukaan hallituksen esitys tulisi saattaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, koska hallituksen esitys kohdistuu haavoittuvassa asemassa olevaan ryhmään ja asiaan liittyy myös yhdenvertaisuusnäkökohtia.

Aluehallintovirastot totesivat lausuntopalautteessa, että suunniteltu lakimuutos heikentäisi tosiasiallisesti yhdenvertaisuutta, kun kaikista heikoimmassa asemassa olevien nuorten palveluita heikennetään.

Eduskunnan oikeusasiamies ja Valvira totesivat lausuntopalautteessa, että esityksellä ei saa olla sellaisia vaikutuksia, jotka lisäisivät palvelujen tarvetta tai sitä, että jälkihuollossa olevien nuorten syrjäytymisriksi kasvaisi ja he jäisivät palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Valviran mukaan hallituksen esitysluonnoksesta ei käy ilmi riittäviä perusteita lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutettujen ikärajan laskemiselle.

Taloudelliset vaikutukset

Lausuntopalautteessa kannatettiin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitsemistä. Lausunnoissa tuli laajasti esiin, että hallituksen esityksen säästötavoitteisiin liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. Lausuntopalautteessa nähtiin laajasti, että hallituksen esitysluonnoksen mukainen säästötavoite on epätodennäköinen. Lausunnoissa tuotiin esiin, että jälkihuollon ikärajan laskemisen myötä on mahdollista, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jopa kasvavat, esimerkiksi nuorten syrjäytymisen vuoksi. Useissa lausunnoissa tuotiin myös esiin, että ikärajan laskemisella ei saavuteta säästöjä, vaan kustannukset siirtyvät muualle palvelujärjestelmään.

Lausunnoissa painotettiin, että jälkihuollon ikärajan laskeminen ei poista nuorten tuen tarvetta, vaan ainoastaan siirtää heidän asiakkuutensa hyvinvointialueen muihin palveluihin, kuten esimerkiksi aikuissosiaalityön palveluihin ja päihde- ja mielenterveyspalveluihin. Tämän vuoksi lausunnoissa pidettiin epätodennäköisenä, että esitetty säästötavoite tulisi toteutumaan.

Lausunnoissa tuotiin esiin, että työikäisten palvelut eivät ole saamassa lisärahoitusta ja hyvinvointialueilla on suuret säästöpaineeet kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Näin ollen riskinä nähtiin, että jälkihuollon asiakkaina olleet eivät saa jatkossa riittävästi tukea aikuisten palveluista tai he putoavat kokonaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle, minkä johdosta pitkällä aikavälillä tarkasteltuna julkisen talouden kustannukset tulisivat kasvamaan, jos nuorten ongelmat kasautuvat ja monimutkaistuvat.

Lausuntojen mukaan panostamalla jälkihuollon tukeen voitaisiin ennaltaehkäistä lastensuojelun ylisukupolvisia asiakkuuksia ja vähentää muun muassa lastensuojelun kokonaiskustannuksia.

Lausuntopalautteen mukaan ennen kaikkea lasten päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuuden vahvistamisella jo sijaishuollon aikana pystyttäisiin parhaiten vaikuttamaan jälkihuollon tuen tarpeeseen ja sitä kautta kustannusten hillitsemiseen. Lisäksi tuotiin esiin, että kustannussäästöä voisi syntyä, jos jälkihuollon tuen kansallista yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta vahvistettaisiin.

Palvelujen ja tuen saatavuus

Jälkihuolto on luonteeltaan subjektiivinen oikeus, minkä sisältö määräytyy yksilöllisen palvelutarpeen perusteella. Lausunnoissa nostettiin esiin, että siirtymä jälkihuollon palveluista muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin tarkoittaa siirtymistä määrärahasidonnaisiin palveluihin, mikä on merkittävä heikennys ja epävarmuustekijä palvelujen saatavuudessa. Lausuntopalautteessa tuotiin esiin, että siirtymät palvelujen välillä sisältävät nuoren mahdollisen väliinputoamisen, palvelujen ulkopuolelle jäämisen ja syrjäytymisen riskejä. Näin ollen ikärajan laskemisen myötä on suuri riski, että nuoret putoavat palvelujen ulkopuolelle.

Lausuntopalautteessa tuotiin laajasti esiin, että aikuisten sosiaalipalveluissa ei ole mahdollisuutta vastata niin intensiiviseen tuen tarpeeseen, mitä jälkihuollon piirissä olleet tarvitsisivat, eikä aikuissosiaalityössä ole jälkihuollon kaltaista ymmärrystä ja erityisosaamista lastensuojelun piirissä kasvaneiden nuorten erityistarpeista.

Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin, että painopisteen siirtäminen lastensuojelun erityispalvelusta työikäisten ja perustason palveluihin on kannatettavaa, ja ehdotettu muutos on linjassa aiemman aikuistumisen ja itsenäistymisen tuen kokonaisuuden kehittämissuunnitelmien kanssa. Tähän liittyen huolena kuitenkin esitettiin, että työikäisten palvelut ja aikuissosiaalityö eivät pysty tarjoamaan jälkihuollosta siirtyville riittävän intensiivistä tukea suurten työntekijäkohtaisten asiakasmäärien vuoksi ja siirtymät palveluiden välillä aiheuttaisivat katkoksia ja putoamisia tuen ulkopuolelle.

Osa hyvinvointialueista oli sitä mieltä, että sosiaalihuoltolain nojalla on mahdollista järjestää nuorille riittävät ja tarpeenmukaiset sosiaalipalvelut ja tukitoimet. Lapsiasiavaltuutettu totesi myös launnonssaan, että lastensuojelun kohdentaminen 0-17-vuotiaisiin lapsiin ja 18-22-vuotiaisiin nuoriin on perusteltua. Lapsiasiavaltuutetun mukaan jälkihuoltoa tulisi ensisijaisesti kehittää sisällöllisesti ja varmistaa, että hyvinvointialueilla on siihen kohdennettu riittävät resurssit. Lapsiasiavaltuutettu arvioi launnonssaan, että nuoren tarvitsema riittävä itsenäistymisen tuki voitaisiin toteuttaa jälkihuoltona 23 ikävuoteen mennessä, jos jälkihuollon toimenpiteet kohdennettaisiin yksilöllisesti oikein ja vaikuttavasti. Riittävän tuen turvaaminen edellyttäisi lausunnonantajien mukaan sekä jälkihuollon että työikäisten palveluiden sisällöllistä kehittämistä, riittävää resursointia ja toimivaa yhteistyötä. Lastensuojelun Keskusliitto toi launnonssaan esiin, että riittäviä toimenpiteitä lastensuojelun tai muiden korvaavien nuorten aikuisten palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi ei ole vielä tehty.

Lausuntopalautteessa nostettiin esiin, että jälkihuolto on erityisala, johon liittyvää osaamista ei välttämättä ole työikäisten palveluissa. Jälkihuollon asiakkaana oleville nuorille on järjestetty esimerkiksi vahvasti tuettuja asumiseen liittyviä palveluja, joita ei ole ollut tarjolla muille asiakkaille. Lausunnoissa tuotiin esiin, että jälkihuolto on osaltaan myös paikannut tukitoimillaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja muun palvelujärjestelmän puutteita, esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluiden osalta.

Lausuntopalautteen mukaan esitetyn muutoksen vaikutukset vaihtelisivat alueellisesti, sillä jälkihuollon tuen kokonaisuus ei ole kansallisesti yhdenmukainen.

Valvira totesi lausuntopalautteessaan, että mikäli jälkihuollon ikärajan lasku toteutetaan, tulisi nuoren tarvitsemien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen jatkuvuus samanaikaisesti varmistaa

tarvittavilla lainmuutoksilla, mahdollisesti turvaamalla nuorelle subjektiivinen oikeus tarvitsemiinsa palveluihin. Jälkihuollon ikärajan laskeminen ei saa johtaa siihen, että nuori ikärajan saavutettuaan ei saa enää tarvitsemiaan palveluja ja syrjäytyy, tai hänen palvelutarpeensa mahdollisesti jopa kasvaa.

Jälkihuollon ja nuorten aikuisten palvelujen sisällöllinen kehittäminen

Lausuntopalautteessa korostettiin laajasti, että jälkihuollon ikärajasta riippumatta olisi tarve kehittää ja vahvistaa kansallisesti ohjattuna jälkihuollon sisältöä. Tässä kehittämistyössä tulisi hyödyntää kansallisissa kehittämishankkeissa koottua tietoa lapsen ja nuoren hyvinvointia tukevista tekijöistä sekä toimivista ja kustannustehokkaista jälkihuollon tuen käytännöistä.

Lausuntopalautteen mukaan olisi kannatettavaa tarkastella aikuistumisen tuen palveluja kokonaisuutena, missä huomioitaisiin myös muut kuin sijaishuollosta aikuistuvat nuoret, jotta kaikki itsenäistyvät ja aikuistuvat nuoret saisivat tarvitsemansa tuen. Lausunnoissa todettiin, että jälkihuoltoa korvaavaa aikuistumisen tuen sisältöä tai siihen liittyvää lainsäädäntöä ei ole määritetty. Jälkihuollon ikärajan laskeminen ennen tätä kehittämistyötä nähtiin siksi vaarantavan haavoittuvassa asemassa olevien nuorten asemaa.

Jälkihuollon sisällöllisessä kehittämisessä tulisi lausunnonantajien mukaan huomioida monia näkökulmia. Lausunnoissa tuotiin esiin se seikka, että sijoitetut nuoret saavat omia lapsia varhaisemmassa vaiheessa, kun muut nuoret, minkä vuoksi jälkihuolto on olennaisen tärkeä myös ylisukupolvisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Lastensuojelun keskusliiton lausunnon mukaan lastensuojelun kokemusasiantuntijat ovat tuoneet esiin, että he tarvitsisivat paljon nykyistä enemmän juuri vanhemmuusteemaan räätälöityjä jälkihuollon tuki- ja palvelumuotoja. Lausuntojen mukaan palvelujen kehittämistyössä tulisi ottaa huomioon myös eri sukupuolten tarpeet.

Lausunnoissa tuotiin esiin, että jälkihuoltoon mahdollisesti liittyviä lainsäädännön muutostarpeita tarkasteltaisiin ensisijaisesti osana lastensuojelun lainsäädännön kokonaisuudistusta.

Siirtymäaika

Hyvinvointialueet nostivat erityisesti esiin, että esitysluonnoksessa esitetty siirtymäaika on liian lyhyt. Lausuntopalautteen mukaan vähintään vuoden siirtymäaika olisi tarpeellinen, jotta useiden satojen nuorten asiakkuudet ehdittäisiin siirtämään työikäisten palveluihin. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos (THL) ehdotti lausunnoissaan, että siirtymäaikaa pidennettäisiin vähintään vuoden 2024 loppuun saakka.

Lausuntopalautteen mukaan pidempi siirtymäaika turvaisi sen, että hyvinvointialueilla olisi parempi mahdollisuus varmistaa, että muut sosiaalihuollon palvelut ehtisivät kehittää riittävät prosessit nuorten tarpeisiin. Lausunnoissa tuotiin esiin, että hyvinvointialueiden palveluverkostot

hakevat yhä muotoaan ja näin ollen nopea muutos jälkihuollon ikärajaan lisäisi riskiä nuorten jäämisestä palveluverkon ulkopuolelle.

Hyvinvointialueet toivat lausunnoissaan laajasti esiin, että lakimuutoksen toteutuessa jälkihuollon asiakkaiden lisäksi voimassa olevat jälkihuollon palvelupäätökset jälkihuollon kestosta tulee kumota. Jatkovalmistelun osalta hyvinvointialueet toivoivat lausunnoissaan, että lainsäädännössä otettaisiin kantaa jo tehtyjen palvelupäätösten asemaan. Joillakin hyvinvointialueilla on jälkihuollon piirissä oleville nuorille tehty palvelupäätöksiä jo 25-vuotiaaksi saakka.

Eduskunnan oikeusasiamies esitti lausunnossaan, että mikäli jälkihuollon ikärajaa lasketaan esityksen tarkoittamalla tavalla, tulisi lainsäädäntöön valmistella säännökset, jotka turvaisivat nuorelle jo aloitettujen ja hänelle välttämättömien palveluiden jatkuvuuden. Ratkaisuehdotuksena esitettiin myös, että jälkihuoltoa tulisi tarjota niille nuorille 25 ikävuoteen saakka, jotka ovat tällä hetkellä jälkihuollon piirissä, ja joille on jälkihuollon ikärajan kerrottu olevan 25 vuotta.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaaminen

Lausuntopalautteissa kannatettiin selvästi lainsäädännön täsmentämistä. Useassa lausunnossa todettiin, että nykytila kustannusvastuun osalta on epäselvä lapsen sijoittaneen hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Hyvinvointialueilla ja kunnissa on ollut myös epäselvyyttä, vastaako kustannuksista lapsen kotikunta vai sijoituspaikan sijaintikunta. Hyvinvointialueet totesivat lausuntopalautteissa, että varhaiskasvatuksesta aiheutuvat kustannukset eivät voi olla niiden vastuulla, koska niiden tehtäväksi ei ole säädetty varhaiskasvatuksen järjestämistä. Lausunnoissa todetaan, että sääntelyn täsmentäminen varmistaa lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden toteutumista. Tällä tuetaan lapsen hyvinvointia, kielellistä oppimista ja varhaisen tuen saantia. Lakimuutos ehkäisee myös mahdollisia osapuolten välisiä kustannusriitoja. Osassa launtonjoja kuitenkin nostetaan esiin epäselvyys jo syntyneiden kustannusten korvaamiseen liittyen.

Useamman lausunnonantajan näkemyksen johdosta varhaiskasvatustilain 60 §:n muotoilusta olisi hyvä poistaa lause, jonka mukaan lapsen kotikunnalta laskutettavista kustannuksista vähennettäisiin perheeltä peritty varhaiskasvatustien asiakasmaksu. Lausunnonantajien mukaan sijaisperheiltä ei pääsääntöisesti peritä asiakasmaksuja.

Valtiovarainministeriö kannatti myös sitä, että kunnat vastaavat kuntien järjestämistä kuuluviin palvelujen järjestämisestä ja kustannuksista silloinkin, kun lapsi on lastensuojelulain nojalla sijoitettuna kotikuntansa ulkopuolelle. Tämä on valtiovarainministeriön mukaan perusteltua ennen muuta lasten yhdenvertaisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta, mutta myös palvelujen järjestämisen ja rahoituksen näkökulmasta. Valtiovarainministeriö ei sääntelyn johdosta katso olevan tarpeen tehdä muutoksia kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitukseen. Se ei myöskään katso kuntien varhaiskasvatustien järjestämisen sijoitetuille lapsille olevan sellainen kunnille säädetty uusi tai laajeneva tehtävä, josta aiheutuvia kustannuksia tulisi esityksen yhteydessä ottaa huomioon valtionosuudessa. Ministeriö kuitenkin toteaa tarpeen arvioida vielä

lausuntokierroksen palautteen perusteella ehdotetun lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentin säännöksen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa mahdollisiin muihin kunnallisiin palveluihin.

THL ja Vantaan kaupunki nostavat lausunnoissaan esiin lastensuojelun asiakkuutta koskevan tiedon käsittelyn eri viranomaisten välillä. Vantaan kaupunki katsoo, että laskutusta koskevassa sääntelyssä olisi hyvä ottaa kantaa siihen, että henkilöä yksilöivien tietojen tulee olla olennaisia ja rajoitettuja suhteessa siihen, mikä on tarpeen käsittelyn tarkoituksen kannalta. THL puolestaan tuo esiin huolen siitä, liikkuuko tieto asiakkuudesta kuntien ja hyvinvointialueen välillä siten, että salassa pidettävää henkilötietoa käsittelee mahdollisimman pieni määrä henkilöitä.

Suomen Kuntaliitto ry esitti lausunnossaan selkiytettäväksi varhaiskasvatuksen kustannuskorvauskokonaisuutta myös muissa kuin lastensuojelutilanteissa, joissa varhaiskasvatuksen järjestämisvelvoite ei ole lapsen kotikunnalla tai se jakaantuu kahden kunnan välille.

Sote-uudistuksesta johtuvat korjaukset

Sikäli, kun sote-uudistuksesta johtuvien korjausten osalta lausuttiin, ehdotettuja muutoksia kannatettiin.